

**USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE AMONG
RHEUMATIC PATIENTS IN PHRAMONGKUTKLAO HOSPITAL**

CAPTAIN JIRAPORN CHOMSRI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2003**

ISBN 974-04-3955-1

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยรูมาติกในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
(USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE AMONG
RHEUMATIC PATIENTS IN PHRAMONGKUTKLAO HOSPITAL)

ร้อยเอกหญิงจิราภรณ์ ชมศรี 4337360 SHMS/M

ศก.ม. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ลือชัย ศรีเงินยวง, Ph.D. (Medical Anthropology),
มัลลิกา มัติโก, ป.ร.ค. (สังคมศาสตร์การแพทย์), ไพจิตร อัครชนนบดี, พ.บ. ว.ว. อายุรศาสตร์,
ว.ว. อายุรศาสตร์โรคข้อและรูมาติสซั่ม

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการรักษาการแพทย์ทางเลือกกำลังได้รับความนิยมกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้ป่วยโรคต่างๆทั่วโลก รวมทั้งผู้ป่วยรูมาติก การศึกษารุ่นนี้เป็นวิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาความชุกของการใช้การแพทย์ทางเลือก ชนิดของการแพทย์ทางเลือก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยรูมาติกในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่คลินิกผู้ป่วยนอก จำนวน 286 ราย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา ค่าความ โดยไคร้สแควร์ และใช้การสัมภาษณ์แบบลึกกับผู้ป่วย 20 ราย เพื่อประกอบกรวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยรูมาติกร้อยละ 74.5 ใช้การแพทย์ทางเลือกในช่วงเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ชนิดของการแพทย์ทางเลือกที่ใช้ ได้แก่ การออกกำลังกาย การควบคุมอาหาร การรับประทานอาหารเสริมและวิตามิน สมุนไพร และการนวด ร้อยละ 45.5, 44.1, 32.4, 24.4 และ 15.5 ตามลำดับ ผู้ป่วยหญิงและผู้ป่วยที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มของการใช้การแพทย์ทางเลือก บุคคลในครอบครัวและ สถานที่ตั้งของที่ทำให้บริการทางการแพทย์มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกใช้วิธีการรักษา ส่วน อายุ อาชีพ และรายได้ของผู้ป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาดังกล่าว ผู้ป่วยมีเหตุผลมากมายในการใช้ เช่น เพื่อทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เพื่อลดความเจ็บปวด และเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

สรุปผลของการศึกษารุ่นนี้แสดงถึง ความชุกของการใช้การแพทย์ทางเลือกอยู่ในระดับปานกลางและมีรูปแบบของวิธีการรักษาที่หลากหลายและเหตุผลที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากแพทย์และพยาบาล เข้าใจถึงบทบาทของการรักษาแบบการแพทย์ทางเลือก จะทำให้เกิดการผสมผสานการระหว่างรักษาให้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต และลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ป่วย

USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE AMONG RHEUMATIC PATIENTS IN PHRAMONGKUTKLAO HOSPITAL**CAPTAIN JIRAPORN CHOMSRI 4337360 SHMS/M****M.A. (MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)****THESIS ADVISORS: LUECHAI SRINGERNYUANG, Ph.D.
MULLIKA MUTTIKO, Ph.D. COLONEL PAIJIT ASSAVATHANBODEE, M.D.****ABSTRACT**

The popularity of complementary and alternative medicine use among rheumatic patients has increased in recent years. This study, done in the Phramongkutklo Hospital, used both quantitative and qualitative approaches to determine the prevalence and types of complementary and alternative medicine and its associated factors. Data were collected from 286 rheumatic patients using questionnaire interview and 20 cases were given in-depth interviews. Descriptive statistics and chi-square tests were used for analyzing the data. The qualitative data was analyzed through content analysis.

The findings of this study indicated that a majority of patients (74.5%) consistently used complementary and alternative medicine in the preceding 12 months. Many modalities were found: exercise (45.5%), dietary adjustment (44.1%), food and vitamin supplements (32.4%), herbs (24.4%), and massage (15.5%). Female and educated patients were more likely to use complementary and alternative medicine with little to no difference found in the different age and occupation groups. The cost was not an important factor in using complementary and alternative medicine compared with family role and location of health care services. Various and inter-related reasons such as maximizing the quality of life, pain relief and health promotion were found shaping the complementary and alternative medicine used.

In conclusion, this thesis demonstrates that rheumatic patients use complementary and alternative medicine moderately in different modalities. It suggests that conventional doctors and nurses should appreciate the efficacy of complementary and alternative medicine because it might help them better understand their patient's perception and better suggest future treatments. Not only will knowledge of complementary and alternative medicine promote a good doctor-patient relationship, in some cases, it will assist their quality of life and help patients reduce their cost of treatments.

KEY WORDS : COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE**91 p ISBN: 974-04-3955-1**